

Samenvatting Economie

Hfd.9 Nu kopen later betalen

§ 5 Sparen, hoe werkt dat?

Wat is sparen?

Sparen is het opzij leggen van inkomen.

3 redenen (motieven) waarom mensen sparen:

1. Om later iets te kopen;
2. Uit voorzorg, als iets onverwachts gebeurt;
3. Om rente te ontvangen.

Waarop moet je opletten als je gaat sparen?

- het rentepercentage;
- de looptijd;
- de opnamekosten.

Rentepercentage

Voordeel hoge rente: ontvangt meer geld.

Nadeel hoge rente: looptijd langer dan 1 jaar, risico dat de landelijke rente stijgt, maar geld dan niet voor jouw.

Looptijd

Voordeel: lange looptijd hoge rente

Nadeel: voor een lange periode je geld missen.

Opnamekosten

Boeterente, indien je je geld eerder opneemt dan de afgesproken looptijd dan moet je een boete rente betalen.

Financiële instellingen

- Banken;
- Kredietverstrekkers;
- Bemiddelingsinstellingen;
- Pensioenfondsen;
- Verzekeringsmaatschappijen.

De financiële instellingen ontvangen spaargeld en of premies en lenen het geld weer uit aan:

- bedrijven;
- overheid;
- buitenland.

Rentemarge: Het verschil tussen de rente die je betaald als je geld leent en de rente die je ontvangt als je spaart.

§ 6 Lenen, slim of dom?

Wat is lenen? Een som geld ontvangen en later terug in termijnen betalen.

Een termijn bestaat uit:

- Aflossing (terug betalen van de lening);
- Rente.

Waarom leent men (leen motieven)?

- Onvoorziene uitgaven;
- Je behoefte nu bevredigen;
- Mogelijke toekomstige prijsstijgingen.

Consumptief krediet: kopen op krediet => is het lenen van geld om consumptiegoederen te kopen.

Hier moet je rekeninghouden met:

- de looptijd; na hoeveel termijnen ben je klaar met aflossen (betalen)?
- Het rentepercentage; hoe hoger de rente, hoe duurder de lening.

Soorten leningen (consumptief krediet):

- **Het doorlopend krediet** => je hebt een kredietlimiet, als je een deel van de lening afgelost hebt, kun je weer geld opnemen tot aan de kredietlimiet. Geen nieuwe lening afsluiten.
- **De persoonlijke lening** => je leent geld en betaalt elke maand rente en aflossing, totdat je klaar bent met de lening. Wil je weer geld lenen, moet je weer een lening afsluiten.
- **Kopen op afbetaling** => je koopt een artikel op rekening en wordt je direct eigenaar van het artikel. Je betaalt in termijnen.
- **Huurkoop** => hetzelfde als bij kopen op afbetaling, alleen wordt je pas eigenaar van het artikel als je de laatste termijn hebt betaald.
- **Leasen** => je bent in bezit van een product die je ook in termijnen betaalt. Je wordt geen eigenaar van het product.

Effectieve rente => de rente bestaat uit de rente die de bank rekent en de overige kosten van de lening.

§ 7 Sparen, lenen of geen van beide?

Sparen, lenen en beleggen

Hoe kun je sparen?

- een spaarpot => geen rente
- direct opvraagbare spaarrekening => rente niet hoog
- een spaarvastrekening => rente is iets hoger
- een jeugd- of studentenspaarrekening
- internetspaarrekening => hoge rente

Wanneer is het niet verstandig om te lenen?

- als je toekomstige inkomen niet hoog genoeg zijn om de lasten te kunnen betalen;
- als je lening nog doorloop, terwijl het product al is vervangen

Beleggen

Bij beleggen is de risico groot dat een winst kan hebben of een verlies lijden.

Wat is beleggen? Geld investeren in aandelen en of obligaties. Beide zijn waardevolle papieren.

Bij aandelen wordt je mede-eigenaar van een bedrijf en kan je gedeelte van de winst ontvangen.

De gedeelte van de winst die je ontvangt noemt men **Dividend**.

Bij het kopen van aandelen betaal je de aankoopkoers. Verkoop je het aandeel later en de koers is gestegen dan heb je ook winst. Deze winst noemt men **koerswinst**.

Obligatie is een schuldbewijs waarvoor je elk jaar een vaste rentevergoeding ontvangt. De koers bij obligatie kan niet sterk dalen.

Verskil tussen aandelen en obligatie

Aandelen => indien er sprake is van winst, wordt er dividend uitgekeerd.

Obligaties => elk jaar wordt er een vast rentepercentage uitgekeerd (ontvangen).

SO-2 Hfd. 15 en hfd.16

Hfd.15 Eerst produceren, dan verkopen

§ 1 Produceren, hoe werkt dat?

Produceren => het maken van goederen en of het verrichten (leveren) van diensten.

Om te produceren heb je nodig vb. Gebouw, machines, mensen, hout etc.

Dit noemen we productiefactoren.

De productiefactoren wordt verdeeld in:

- **Kapitaal** => productiemiddelen die je nodig hebt om te kunnen produceren .
Vb. machine, gebouw of gereedschappen. Ook kapitaalgoederen genoemd.
- **Arbeid** => het werken van mensen.
- **Natuur** => alles wat de natuur aanbied. Vb. Grondstof, hout, aardolie.

Productie kan op verschillende manieren verdeeld worden:

- **Productie in ruime zin** => dit is alle productie, dat wil zeggen thuis en in een bedrijf.
- **Productie in enge zin** => produceren van goederen en diensten in bedrijven en overheid.
Hier geldt niet datgene wat je thuis produceert.

Wat is het verschil tussen kapitaalintensief en arbeidsintensief?

Kapitaalintensief => het gebruik van kapitaalgoederen is gestegen. Men maakt meer gebruik van kapitaalgoederen in plaats van mensen.

Arbeidsintensief => Er wordt meer gebruik gemaakt van de diensten van de mens in plaats van kapitaalgoederen.

§ 2 Waaruit bestaat de verkoopprijs van een product?

Winkelier of detaillist => de persoon of bedrijf die artikelen aan de consument (jij) verkoopt.

Winkelprijs, consumentenprijs of verkoopprijs => verkoopprijs inclusief BTW (BBO)

Afzet => aantal producten (artikelen) dat je verkoopt

Omzet of Opbrengst => is de afzet * verkoopprijs exclusief BTW

Kosten die er zijn bij het produceren van een product:

- **De inkoopwaarde** => de prijs waarvoor je de product produceert of het product inkoop.
- **De bedrijfskosten** => kosten die gemaakt worden om de product te produceren en of te hebben. Vb. Huurkosten, energiekosten, loonkosten, afschrijvingskosten en verkoopkosten.

Brutowinst => Omzet – inkoopwaarde

Nettowinst => Brutowinst – bedrijfskosten

Verlies => Indien de bedrijfskosten hoger zijn dan de brutowinst.

Het bepalen van de verkoopprijs is:

Inkoopprijs(inkoopwaarde)

Brutowinst marge (%) +

Verkoopprijs (opbrengst) exclusief BTW

BTW +

Verkoopprijs/winkelprijs/consumentenprijs inclusief BTW

Brutowinstmarge => % van de inkoopprijs

§ 3 Hoe berekent een ondernemer de kostprijs?

De kostprijs => alle kosten opgeteld die gemaakt zijn bij het produceren van een product.

Er zijn 2 soorten kosten:

- **Vaste kosten** => kosten die niet beïnvloed worden door het aantal geproduceerde producten.
- **Variabele kosten** => kosten die wel beïnvloed worden door het aantal geproduceerde producten.

Kostprijs => vaste kosten + variabele kosten

Afschrijving => waarde daling van een productiemiddel

Men heeft te maken met afschrijvingskosten.

Het bedrag van de afschrijvingskosten kun je reserveren.

Vervangingsprijs => de nieuwe aanschafprijs

Hoeveel moet je reserveren?

Vervangingsprijs – Restwaarde

Reservering per maand

Hfd.16 Van grondstof tot consument

§ 5 Hoe ziet een bedrijfskolom eruit?

Bedrijfskolom => de weg die een product aflegt van oer producent naar consument. Zie vb. Blz.120

Het product doorloopt dus een aantal fasen. Het eindproduct van de ene producent kan de grondstof voor de volgende producent zijn.

Elk bedrijf binnen de bedrijfskolom is een bedrijfstak en zorgt voor de toegevoegde waarde van het eind product.

Veranderingen in de bedrijfskolom

In de bedrijfskolom kunnen er 4 veranderingen plaatsvinden, namelijk:

- **Integratie** => een schakel binnen de bedrijfskolom valt weg in verticale zin.
- **Differentiatie** => er komt een extra schakel bij binnen de bedrijfskolom in verticale zin.
- **Specialisatie** => een schakel binnen de bedrijfskolom valt weg in horizontale zin.
Vb een botica gaat alleen medicijnen verkopen.
- **Parallellisatie** => er komt een extra schakel bij binnen de bedrijfskolom in horizontale zin.
Vb een benzinstation verkoopt nu ook broodjes.

§ 6 Zo verkoop je goederen en diensten

Wat zijn goederen en wat zijn diensten?

Goederen => zijn materiële zaken, het zijn dingen die je kunt zien en vast houden

Diensten => zijn immateriële zaken, het zijn dingen die je niet kunt vasthouden. Vb. Onderwijs, serveerster ect.

Dienstverlening kan in twee groepen onderverdeeld worden :

- **commerciële dienstverlening** => producenten willen winst maken.
Vb. banken, verzekeringsmaatschappijen, handel etc.
- **Niet-commerciële dienstverlening** => de producenten willen geen winst maken.
Vb. Onderwijs, hospitaal, politie etc.

Funcies van de handel zijn:

- de goederen komen bij de consumenten;
- kunnen het hele jaar alle goederen kopen;
- kunnen kiezen uit een groot aantal producten.

§ 7 Vooruitgang

Wat is arbeidsproductiviteit?

Arbeidsproductiviteit => dat is de productie per werknemer per tijdseenheid.

Waardoor kan de arbeidsproductiviteit stijgen?

1. meer kapitaalgoederen;
2. technologische ontwikkeling.

Technologische ontwikkeling bestaat uit 4 factoren:

- mechanisatie => lichamelijke arbeiders worden overgenomen door machines (robots).
- automatisering => geestelijke arbeid wordt door computers overgenomen.
- betere organisatie => door een goede planning kan er sneller en efficiënter worden gewerkt.
- scholing => de nodige opleiding of bijscholing

Samenvatting SO-3

Hfd.17 Arbeid in beeld

§ 9 Werken wie doet dat?

Arbeid kan in verschillende soorten arbeid verdeeld worden, namelijk:

- **Betaalde arbeid** => je wordt betaald voor de verrichte werkzaamheden.
- **Onbetaalde arbeid** => vrijwilligerswerk, je wordt niet betaald voor de verrichte werkzaamheden.
- **Voltijdbaan** => je werkt 38 uur per week en betaald.
- **Deeltijdbaan** => je werkt minder dan 38 uur per week.
- **Ongeschoolde arbeid** => werk waarvoor je geen opleiding nodig hebt.
- **Geschoolde arbeid** => werk waarvoor je een opleiding nodig hebt.

De productie in een land wordt verdeeld in 4 sectoren.

1. **primaire sector** => producten uit de natuur. Vb visserij, landbouw, veeteelt.
2. **secundaire sector** => industrie en bouw. De producten van de primaire sector worden hier bewerkt en tot eindproduct geproduceerd.
3. **tertiere sector** => is hetzelfde als de commerciële dienstverlening. Hier levert men diensten om winst te maken.
4. **quartaire sector** => is hetzelfde als de niet commerciële dienstverlening. Het gaat hier niet om het winst maken maar om de juiste diensten te verrichten.

§ 10 Zelf aan de slag

Arbeidsverdeling => ieder doet het werk waar hij/zij goed in is.

In een bedrijf zijn er 2 soorten functies.

1. **Uitvoerende functie** => een bepaald werk uitvoeren. Vb. een docent geef les.
2. **Leidinggevendefunctie** => leidinggevend en organiseren het werk en geven leiding aan degenen die het moeten uitvoeren.

§ 11 Hoe zorg je voor je personeel?

Er zijn 2 soorten arbeidsovereenkomsten.

- **individuele arbeidsovereenkomst** => een overeenkomst (afspraken) tussen één werkgever en één werknemer.
- **collectieve arbeidsovereenkomst (CAO)** => een overeenkomst (afspraken) tussen werkgeversorganisatie en werknemersorganisatie.

Wat komt in een CAO te staan?

- de hoogte van het loon;
- de arbeidstijden en de pauzes;
- het soort werk dat verricht zal worden;
- vakantie en overige vrije dagen;
- proeftijd en opzeggingstermijn;
- hoogte van de vergoedingen (reiskosten).

Een arbeidsovereenkomst kan worden afgesloten voor:

- een bepaalde tijd vb. 1 jaar;
- een onbepaalde tijd, dan ben je in vaste dienst.

Zwart werken => niet geregistreerde arbeid, er worden geen belastingen en premies over betaald

Wanneer kan je ontslag op staande voet krijgen?

- wangedrag (diefstal/fraude);
- een bedrijf grote verliezen lijdt.

Hfd 18 Zonder werk

§13 Waarom werkloos?

Bedrijven en overheid hebben personeel in dienst.

Vacatures => onbezette arbeidsplaatsen

Vraag naar arbeid => bezette en onbezette arbeidsplaatsen bij elkaar

Aanbod van arbeid => mensen die zich aanbieden om betaald werk te doen, dat zijn werkzoekende en werkzoekende

Arbeidsmarkt => De vraag naar arbeid door werkgevers en het aanbod van arbeid door werknemers

Werkloosheid => wanneer het aanbod van arbeid groter is dan de vraag naar arbeid

Beroepsbevolking => dat is iedereen die tussen de 15 en 65 jaar oud is en voor minstens 12 uur per week betaald werk doet of wil doen.

Iemand die geen betaald werk doet maar dat wel zou willen, hoort wel bij de beroepsbevolking, maar is werkloos.